KOLMAINUPÜHA AD 2026
Ef 4:1–6 (Ii 37:21–24 või Kg 8:16–17; Jh 15:1–10)

1 Mina, kes olen vang Kristuse pärast, kutsun teid üles elama selle kutsumise väärilіselt, millega te olete kutsutud,

2 kogu alandlikkuse ja tasadusega, pika meelega, üksteist sallides armastuses,

3 ning olles usinad rahusideme kaudu pidama Vaimu antud ühtsust.

4 Üks ihu ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud üheks lootuseks oma kutsumise poolest;

5 üks Issand, üks usk, üks ristimine,

6 üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.

> Ma julgustan nüüd teid – mina Issandas aheldatu – käima selle kutsumise väärilіselt, millega olete kutsutud, kõike meelealanduse ja tasadusega, kannatlikkusega, taludes üksteist armastuses, tõtates hoidma Vaimu ühtsust rahusideme läbi. Üks Ihu ja üks Vaim, nagu te olete ka kutsutud oma kutsumise ühes lootuses. Üks Issand, üksainus usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.

Sissejuhatus

Efesos oli alates 27. aastast eKr Rooma Aasia provintsi (s.t Väike-Aasia) pealinn, kus resideerus provintsi asevalitseja (prokonsul). Lisaks tähtsusele kaubateede ristumiskohana oli Efesos tuntud seitsme maailmaime hulka arvatud Artemise templi ja sellega seotud kultuse poolest.

Apostel Paulus jõudis Efesosse esmakordselt oma teise misjonireisi lõpul, peatudes seal üsna lühidalt (Ap 18:19jj). Teisel korral saabus Paulus Efesosse aasta 56 paiku ning jäi sinna rohkem kui kaheks aastaks: esmalt kuulutas ta, nagu tal kombeks, sünagoogis, kokku kolm kuud (Ef 19:6), hiljem aga, vastuolude tõttu juutidega, kaks aastat [paganaile] Türannose koolis (Ap 19:9j).

Pauluse viibimine Efesoses lõppes suure kokkupõrkega, mille põhjustas Artemise templi hõbekujusid valmistavate hõbeseppade kartus kaotada ma sissetulek, kui Paulus peaks jätkama oma tõenäoliselt edukat kuulutustööd Efesoses. Mõned Pauluse kaastöölised võeti puhkenud mäsu käigus kinni, linnavõimul õnnestus rahvas siiski maha rahustada ning Paulus liikus Efesosest edasi Makedooniasse.

Kiri efeslastele on kirjutatud vangistuses viibides (Ef 3:1; 4:1; 6:20), tõenäoliselt Roomas, võib-olla samaaegselt Kolossa kirjaga 60. aastate alguses. Kirja toimetas kohale Pauluse abiline Tühhikos, kelle ülesandeks oli valgustada efeslasi apostli käekäigu kohta ning neid julgustada (Ef 6:21j).

Kuigi läkitatud konkreetsele kogudusele, on Efesose kirja sõnum universaalne[1] ning selle keskpunktis seisab jumaliku päästekavatsuse teostumine Kristuses ja Tema kirikus (vt nt Ef 1:3–14). Kirja võib jagada kaheks peaosaks: esimesed kolm peatükki käsitlevad eeskätt õpetuslikke, viimased kolm veidi praktilisemaid küsimusi (kuigi tihedalt põimituna õpetuslikega).

Kirja keskseks sõnumiks on kinnitus, et Jumal on kiriku juba enne maailma rajamist Kristuses välja valinud (Ef 1:4) ning oma rahvaks ja lapseõiguse osaliseks ette määranud (Ef 1:5). Apostel kujutab kirikut kui Kristuse ihu (Ef 1:23; 4:16), Jumala eluhoonet ja templit (Ef 2:20jj) ning Kristuse mõrsjat (Ef 5:23–32).

Need, kes usuvad Kristusesse ja on temas ristimise läbi uueks saanud, on päästetud pimeduse, surma ja patu meelevallast ning liidetud Kristuse ihusse (Ef 2:1–10), kusjuures seeläbi on ületatud ka varasem lõhe juutide ja paganate vahel (Ef 2:11–22). Iseennast mõistab Paulus Jumala tööriistana, Tema armu majapidajana, kelle ülesandeks on kuulutada sõnumit, et «paganadki on tõotuse kaaspärijad ja sama ihu liikmed ja kaasosalised Kristuses Jeesuses evangeeliumi kaudu» (Ef 3:6).

Möödapääsmatult olulisena rõhutab apostel kiriku ühtsuse hoidmist (Ef 4:1–16), millega kaasneb kohustus pöörduda ära varasemast elust pimeduses ning elada uut elu Kristuses (Ef 4:17–5:20). Eeskätt avaldub ja teostub kristlaste uus elu igapäevastes ühiselu-, s.t eeskätt abielu- ja peresuhetes, mis peavad peegeldama Kristuse ja Tema kiriku ühtekuuluvust (Ef 5:21–6:9). Tegemist on vaimuliku võitlusega, milleks kristlased peavad adekvaatselt relvastuma (Ef 6:10–20).

Keelelisi märkuseid

Vang – sõna δέσμιος tuleneb verbist δέω – «[kinni] siduma] – ning tähendab sõnasõnalt: «ahelais», «köidikuis», «aheldatu[d]», «kinniseotu[d]».

Kutsun…üles – παρακαλῶ – sõna παρακαλέω tähendab «manitsema», «noomima», «julgustama», «lohutama», «trööstima», «tungivalt paluma», «anuma», «vannutama», «ärgitama», «innustama».

Kristuse pärast – ἐν κυρίῳ – «Issandas». Sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Elama – περιπατῆσαι – sõna περιπατέω tähendab «[ringi] käima», «ringi jalutama», «[edasi] astuma» ja tähistab ülekantult ka eluviisi.

---

[1] Kuna paljudes käsikirjades puudub kirja esimeses salmis Efesose nimi, on suur osa uurijaid arvamusel, et tegemist oli kõigile Väike-Aasia kogudustele mõeldud ringkirjaga, millele hiljem lisati Efesose kui provintsi pealinna nimi.

Alandlikkuse – ταπεινοφροσύνης – sõna ταπεινοφροσύνη tähistab eeskätt endast vähesel arvamusel olemist, enese alandamist, enda teistest tahapoole asetamist.

Tasadusega – πραΰτητος – sõna πραΰτης tähendab «tasadus», «leebus», ka «alandlikkus».

Pika meelega – μετὰ μακροθυμίας – sõnasõnalt: «kannatlikkusega», «pika kannatusega».

Sallides – ἀνεχόμενοι – sõna ἀνέχω tähendab sõnasõnalt «üleval hoidma», «alal hoidma», «kandma», ülekantult «taluma», «välja kannatama», «ära kannatama».

Armastuses – ἐν ἀγάπῃ – sõna ἀγάπη – «armastus» – tuleneb verbist ἀγαπάω – «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema/õhkama».[2]

Olles usinad – σπουδάζοντες – sõna σπουδάζω tähendab «tõttama», «usin olema», «püüdlik olema», «hoolikas olema».

Pidama – τηρεῖν – sõna τηρέω tähendab «hoolega hoidma», «tähelepanelikult kuulama/kuuletuma», «talletama», ka «[millestki kinni] pidama».

Rahusideme kaudu – ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης – sõna εἰρήνη tähistab nii rahu vastandina sõjale, kui ka üldist heaolu, üksmeelt, harmooniat.

Vaimu antud ühtsust – τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος – sõnasõnalt: «Vaimu ühtsust» või «vaimuühtsust», samuti võiks tõlkida: «ühtsust vaimus/Vaimus». Sõna ἑνότης tähendab «ühtsus», «üksmeel», «ühel meelel olemine». Sõna πνεῦμα tuleneb verbist πνέω – «hingama», «puhuma» – ja tähistab sarnaselt heebrea sõnale רוּחַ nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

Ihu – sõna σῶμα tähistab nii füüsilist ihu kui inimisiku tervikut.

Usk – sõna πίστις – «usk», «usaldus», «veendumus», ka «usaldusväärsus» – tuleneb verbist πείθω – «veenma», «veenduma», «veendunud olema», «usaldama», «usalduma», «kuulda võtma», «uskuma».

Ristimine – sõna βάπτισμα tuleneb verbist βαπτίζω – «sisse kastma», «pesema», «[veega] puhastama».

---

[2] Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea אָהַב – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

Sisuline analüüs

Efesose kirja kolmas peatükk lõpeb ülistusega Jumalale, kes «meis tegutseva väega võib korda saata palju rohkem, kui oskame paluda või isegi mõelda» (Ef 3:20). Sellele eelneb palve, et Jumal annaks Efesose kristlastele «väge saada Tema Vaimu läbi tugevaks seesmise inimese poolest» (Ef 3:16), nii et Kristus elaks usu kaudu nende südames ning nad tunneksid ära Kristuse armastuse, mis «ületab iga tunnetuse» ja oleksid «täidetud Jumala kogu täiusega» (Ef 3:19).

Kristuse armastus saab avalikuks selles, et «usu läbi Temasse on meil julgus ja usaldav ligipääs Jumalale» (Ef 3:12), kusjuures Paulus ei väsi rõhutamast, et selle Jumala armu kingituse osaliseks pole mitte üksnes juudid, vaid «paganadki on tõotuse kaaspärijad ja sama ihu liikmed ja kaasosalised Kristuses Jeesuses evangeeliumi kaudu» (Ef 3:6). Jumal on need, kes olid «surnud oma üleastumistes ja pattudes» (Ef 2:1), elavaks teinud ning oma halastuse rikkuses ja «oma suure armastuse pärast, millega Ta meid on armastanud» (Ef 2:4), «üles äratanud ja asetanud taevasesse olukorda Kristuses Jeesuses» (Ef 2:6).

Paulus teab ja kuulutab, et me oleme «armu läbi päästetud usu kaudu – see on and Jumalalt – mitte tegudest, et ükski ei saaks kiidelda» (Ef 2:8), sest «meie oleme Tema teos, Kristuses Jeesuses loodud heade tegude tegemiseks, nii nagu Jumal on juba enne meile seadnud, et me teeksime seda» (Ef 2:9). Selles teadmises kutsub Paulus nüüd Efesose kristlasi üles «elama selle kutsumise vääriliselt» (Ef 4:1), millega neid on kutsutud.

See ei ole aga mitte niivõrd üleskutse või manitsus, vaid pigem on tegemist julgustusega, mis kinnitab, et see, millest apostel räägib, on võimalik: need, kes olid varem pimedus, on nüüd saanud Jumala armu läbi valguseks ja võivad käia «nagu valguse lapsed» (Ef 5:8); neile, kes magasid, on kingitud võimalus ärgata, ja need, kes olid surnud, pärivad uue ja igavese elu Kristuse valgusesäras (vrd Ef 5:14).

Kutsumine, millega nii Efesose kristlased kui kõik Kristuses päästetud on kutsutud, ei ole mitte neist endist, vaid Jumalalt – nii on Jumal ka see, kes teeb kellegi selle kutsumise «vääriliseks», nõnda et kutsutu võib Tema väe varal ja Tema täiusest täidetuna käia uues elus. Jumalale, ainult Temale, kuulub kõik «kirkus koguduses ja Kristuses Jeesuses igavesest ajast igavesti kõigi sugupõlvedeni» (Ef 3:21). Jumala kutsumise väärilisel käimist kirjeldades toob Paulus esile seitse voorust või hüve: alandlikkus, tasadus, pikameelsus, sallivus, armastus, rahu ja ühtsus.[3] Kuigi see loetelu

[3] Sarnase loetelu leiame Kirjast filiplastele: «Kui nüüd on mingisugune julgustus Kristuses, kui mingisugune armastuse lohutus, kui mingisugune Vaimu osadus, kui mingisugune südamlikkus ja kaastunne, siis tehke mu rõõm täielikuks sellega, et te mõtlete ühtmoodi, et teil on sama armastus, et olete üksmeelsed ja ühtviisi mõtlejad ega tee midagi kiusu ega auahnuse pärast, vaid peate alandlikkuses üksteist ülemaks kui iseennast, nii et ükski ei pea silmas mitte ainult oma, vaid ka teiste kasu.» (Fl 2:1–4)

ei ole ilmtingimata ammendav, on see piisavalt põhjalik ja võib olla kindel, et nende vooruste järgimine tagab päris kindlasti rahu ja üksmeeles igas inimkogukonnas.

Alandlikkuse või meelealanduse puhul peab Paulus silmas eeskätt seda, et suhtume realistlikult iseendasse: et me ei arva endast rohkem, kui me oleme, ei Jumala ega teiste inimeste ees, ei pea ennast teistest paremaks ega unusta, et see, mis me kristlastena oleme – eeskätt uus elu ja igaviku lootus, mis on meile, kes olime surnud, Kristuses kingitud –, ei ole mitte meie teene, vaid teenimatu armuand Jumalalt. Niisugune alandlikkus lubab meil elada lakkamatus imetluses ja imestuses, et «me pole otsa saanud» – ja seda ainult tänu sellele, et Jumala «halastused pole lõppenud» (Nl 3:22).

Sarnaselt alandlikkusele vastandub ka tasadus ülbusele ja isekusele, ent ühtlasi kuuluvad selle juurde leebus ja leplikkus – nii inimeste kui Jumala suhtes. Tasadus on enda täielik usaldamine Jumala kätte, loobumine oma õiguse taga ajamisest – sarnaselt Kristusele, kelle kohta apostel Peetrus ütleb, et «Ta ei sõimanud vastu, kui Teda sõimati; Ta kannatas ega ähvardanud, vaid jättis kõik selle hoolde, kes mõistab kohut õiglaselt» (1Pt 2:23). Nii on tasadusega lähedalt seotud ka pikameelsus või kannatlikkus, mis on lausa jumalik voorus: «Armuline ja halastaja on Issand, pika meelega ja suur helduselt.» (Ps 145:8)

Pikameelsest kannatlikkusest võrsub valmisolek teist inimest taluda või välja kannatada, olgu ta missugune tahes. Just see on apostli kasutatud sõna ἀνέχω tõeline tähendus (vt vastavat keelelist märkust): tegemist ei ole mitte teist patustamas nähes ükskõikselt õlgu kehitava sallivusega, vaid võimega näha ligimest selliseski inimeses, kellega on kõike muud kui meeldiv koos olla. Võime seda nimetada ka üksteise vastuvõtmiseks, täpselt nii, nagu Paulus kirjutab roomlastele, neidki üksmeelele ärgitades: «Seepärast võtke vastu üksteist, nõnda nagu ka Kristus on meid vastu võtnud Jumala kirkuseks.» (Rm 15:7)

Muidugi on taoline üksteise talumine ja kandmine võimalik üksnes armastuses – Jumala enda eeskuju järgivas armastuses. Armastuses, mis ei seisne mitte kõigele heakskiidu andmises, vaid parima soovimises neile, keda armastatakse, ja nende vastuvõtmises sarnaselt sellele, kuidas meid on Kristuses vastu võetud: «Võtke nüüd Jumal eeskujuks nagu armastatud lapsed, ja käige armastuses, nõnda nagu Kristus meid on armastanud.» (Ef 5:1j)

Alandlikkusest, tasadusest, üksteise pikameelsest talumisest ja armastamisest sünnivad ühise hüvena rahu ja üksmeel. See on midagi, mida Paulus peab vajalikuks Efesose kristlastele õige mitu korda meelde tuletada, soovides seda neile nii kirja alguses kui lõpus (Ef 1:2; 6:23) ning rõhutades, et Kristus «on meie rahu, kes on mõlemad liitnud üheks ja lõhkunud maha vaheseina - see tähendab vaenu – oma ihu kaudu» (Ef 2:14). Kristus on ainus, kes võib tagada selle, et Tema kogudus elab rahus ja üksmeeles.

Paulus kõneleb Kristuse rahust kui sidemest. Siin on peidus huvitav sõnademäng, kuna eelnevalt on ta ennast nimetanud Kristuse vangiks – sõnasõnalt Issandas seotuks või aheldatuks (Ef 4:1). Paulus oli sõna otseses mõttes vang, vahistatud süüdistatuna Jeruusalemma templi rüvetamises, kuna ta olla toonud sinna pagana nimega Trofimos, kes oli, muide, pärit Efesosest (Ap 21:29). Nii vihjab Paulus efeslastele, et on vangis nende pärast – sellepärast, et ta oli kuulutanud neile rõõmusõnumit Kristusest ja pidi nüüd seetõttu kannatama: «Evangeeliumi…käskjalana ma olengi ahelais, et ma selles julgust saades hakkaksin rääkima nii, nagu ma pean.» (Ef 6:19j)

Väliselt oli apostli olukord kaugel rahust ja heaolust, tema käsi ja jalgu sidusid hoopis teistsugused ahelad kui too rahuside, mille tähtsust ta efeslastele rõhutas, end see ei muserdanud teda, vaid andis talle julge teadmise, et nii temale kui neile, kes on tema kaudu saanud osa Kristuse evangeeliumist, «on antud armu Kristuse kingi kohaselt» (Ef 4:7), ja need, kes on «Kristuse vangid», leiavad Temas tõelise vabaduse (vrd Ef 4:8).

Rahu, mille Kristus on ennast ristil ohverdades ja selsamal ristil vaenu surmates nii juutidest kui endistest paganatest kristlastele kinkinud (vrd Ef 2:16), rajab tõelise ühtsuse, mille tagab Kristuse ihu liikmeks olemine[4] ning mille loojaks on Jumal ise oma Vaimu läbi: see on «Vaimu antud ühtsus» (Ef 4:3), millest efeslased peavad usinalt, lausa tõtates (vt vastavat keelelist märkust) kinni hoidma.

Pauluse jaoks tähendab Vaimu [antud] ühtsus aga midagi märksa enamat kui vaid üksmeeles elavat inimkogukonda: tegemist on nii märgiga Jumala enda ühtsusest kui ka Jeesuses Kristuses teostunud pääste universaalsusest: «Üks ihu ja üks vaim, nagu te olete ka kutsutud üheks lootuseks oma kutsumise poolest; üks Issand, üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja kõikide läbi ja kõikide sees.» (Ef 4:4–6)

«Üks ihu ja üks vaim» ei ole siin mitte inimlikku ühtekuuluvust tähistav poeetiline kujund, vaid Paulus peab silmas sedasama, mida ta teisal väljendab veidi pikemalt: «Meie kõik oleme ühe Vaimuga ristitud üheks ihuks, olgu juudid või kreeklased, olgu orjad või vabad, ning me kõik oleme joodetud ühe Vaimuga.» (1Kr 12:13) See «üks Ihu» on Kristuse ihu, millesse me oleme liidetud ja mille pea on Kristus, «kes täidab kõik kõiges» (Ef 1:23), ning see «üks Vaim» on Jumala Vaim, kes meid elustab, pühitseb ja üksteisega ühendab.[5]

---

[4] «Temas on kogu ihu liidetud kokku ja hoitakse koos kõigi üksteist toetavate liikmete abil, nii nagu on iga üksikliikme ülesanne. Sel viisil saab ihu kasvujõu iseenese ülesehitamiseks armastuses.» (Ef 4:16)

[5] Usupuhastajad viitavad neile pühakirjasalmidele Kiriku ühtsusest ja tõelisest olemusest kõneldes: «Kiriku tõeliseks ühtsuseks piisab, kui ollakse ühel meelel evangeeliumi õpetuse ja sakramentide jagamise osas, ega ole vajalik, et igal pool oleksid ühetaolised inimlikud traditsioonid või inimeste poolt seatud tavad või kombetalitused. Nagu ütleb Paulus [Ef 4:5–6]: «Üks usk, üks ristimine, üks Jumal ja kõikide Isa.»» (Augsburgi usutunnistus VII)

Samamoodi on see üks lootus, milleks oleme kutsutud, Jumala and Jeesuses Kristuses – ilma Temata ei oleks meil mingit lootust (vrd Ef 2:12), Temas aga on meil kõik, meil on «ligipääs Isa juurde» (Ef 2:18), «julgus ja usaldav ligipääs Jumalale» (Ef 3:12). Mingit muud lootust meil olla ei saa, seepärast olemegi me kõik, olgu meid vähe või palju, kutsutud «üheks lootuseks» (Ef 4:4).

Edasi rõhutab Paulus, et nii, nagu on üksainus Issand – Kristus –, nii on olemas ka ainult üks tõeline usk – usk Jeesusesse Kristusesse ja Tema pääste evangeeliumisse. Samuti on olemas vaid üksainus õige ristimine – vee ja Püha Vaimuga.[6]

> Efeslaste jaoks pidid Pauluse sõnad ühest ristimisest olema õige kõnekad, kuna nad olid ise kogenud kristliku ristimise põhjapanevat erinevust kõigist muudest initsiatsiooni- või puhastusriitustest:
>
> «Aga kui Apollos oli Korintoses, sündis, et Paulus käis läbi ülamaakonnad ja tuli alla Efesosse. Ja leides sealt mõned jüngrid, küsis ta neilt: «Kas te võtsite vastu Püha Vaimu, kui te saite usklikuks?» Nemad aga vastasid: «Me ei ole kuulnudki, et Püha Vaim on.» Ja tema ütles: «Millesse siis teie olete ristitud?» Nemad vastasid: «Johannese ristimisse.» Aga Paulus ütles: «Johannes ristis meeleparandusristimisega, öeldes rahvale, et nad usuksid sellesse, kes tuleb pärast teda, see tähendab Jeesusesse.» Seda kuuldes lasksid nad endid ristida Issanda Jeesuse nimesse. Ja kui Paulus pani oma käed nende peale, tuli neile Püha Vaim ja nad rääkisid võõraid keeli ja ennustasid.» (Ap 19:1–6)

Niisiis on «üks ristimine» eeskätt ainus õige ristimine – aga kahtlemata tähendab see ka seda, et selle ühe ristimise läbi saavad need, kes on sellega ristitud, üheks ihuks Kristuses, nii et just ristimise läbi teostub «Vaimu antud ühtsus».[7]

On olemas vaid üks tõeline Jumal, kes on «kõikide Isa», «kõikide üle», «kõikide läbi» ja «kõikide sees» (Ef 4:6). Mõnedes käsikirjades öeldakse: ἐν πᾶσιν ὑμῖν – «teie kõikide sees» –, täpsustades nõnda, et Paulus ei pea siin silmas absoluutselt kõiki inimesi maailmas, sealhulgas neid, kes Jumalat ei tunne ja Temast teadagi ei taha[8], vaid spetsiifiliselt neid, kellele Kristuses on kingitud ligipääs Jumalale. Muidugi on tõsi, et viimselt on Jumal Isa, «kelle käest iga suguvõsa taevas ja maa peal saab nime» (Ef 3:15), ent Efesose kirja neljanda peatüki kontekstis on Pauluse silme ees eranditult kristlased.[9]

Esimeses kirjas korintlastele ütleb Paulus enam-vähem sama, mida siin, ainult pisut pikemalt: «Jah, kui olekski nõndanimetatud jumalaid, olgu taevas või maa peal, nõnda

---

[6] «Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, kes ei sünni veest ja Vaimust, ei saa minna Jumala riiki.» (Jh 3:5)

[7] Pauluse sõnu «ühest ristimisest» on läbi aegade kasutatud ka argumendina taasristijate vastu.

[8] «Teie olite tol ajal ilma Kristuseta, kaugel eemal Iisraeli kodakondsuse õigusest ja võõrad tõotuselepingule, teil ei olnud lootust ega Jumalat siin maailmas.» (Ef 2:12)

[9] Sarnaselt apostel Johannesele, kes kirjutab: «Kes iganes salgab Poja, sellel pole ka Isa; kes tunnistab Poega, sellel on ka Isa.» (1Jh 2:23)

nagu inimeste meelest on jumalaid palju ja isandaid palju, siis meie jaoks on ometi ainult üks Jumal, Isa, kellest on kõik asjad, ja meie Tema juurde teel, ning üks Issand, Jeesus Kristus, kelle läbi on kõik, ja ka meie Tema läbi.» (1Kr 8:5j) Neile, kes on Kristuses päästetud ning vee ja Vaimu läbi uuesti sündinuna Tema ihusse liidetud, on Jumal Isaks, kes neid valitseb, täidab, hoiab ja juhib. Jumal teeb nad oma lasteks, Ta tahab olla nende Jumal ja Ta on ennast neile tunda andnud sellisena, nagu Ta on: Isana, Issanda Jeesuse Kristusena ja Püha Vaimuna, kes on meid loonud ja lunastanud ning kes meid jätkuvalt elustab ja pühitseb.

Jutluseks

Kolmainupüha on üks uuematest kirikupühadest, mida esimesel kristlikul aastatuhandel sellisel kujul ei tuntud ega tähistatud. Küll on hiljemalt 6. sajandist teada Kolmainsusele pühendatud liturgilisi palveid, sealhulgas armulauaprefatsioon. Paavst Alexander II (1061–1073) keeldus spetsiaalse Pühimale Kolmainsusele pühendatud püha kehtestamisest, kuid tema ametijärglase Gregorius VII ajast (1073–1085) on andmeid, et mõnel pool siiski juba tähistati Nelipühale järgnevat pühapäeva vastavate liturgiliste tekstidega (tõsi, mõnes teises kohas oli selleks hoopis kirikuaasta viimane pühapäev). Alles aastal 1334 kehtestas paavst Johannes XXII Nelipühale järgneval pühapäeval tähistatava Kolmainupüha kohustuslikuna kogu läänekirikus.

Kolmainupüha traditsiooniline algussalm on järgmine: «Kiidetud olgu püha Kolmsus ja jagamatu Ühtsus[10]: tänagem[11] Teda, sest Ta on osutanud meile oma halastust.» Sellele järgneb Ps 8:2: «Issand, meie Jumal[12], kui auline on Sinu nimi kogu maailmas!»

Kolmainupüha traditsooniline Epistel (Rm 11:33–36), mida EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse esimesel lugemisaastal, ülistab Jumala rikkuse ja tarkuse ja tunnetuse uurimatut sügavust, mis – apostli poolt vahetult eelnevalt öeldut silmas pidades – on saanud kõige imelisemalt ja ilmsemalt avalikuks selles, et «Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada» (Rm 11:32).

Kolmainupüha traditsiooniliseks Evangeeliumiks (Mt 28:[16–17]18–20), mida Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi loetakse kolmandal lugemisaastal, on Jeesuse lahkumissõnad omadele taevaminemisel, mil Ta andis jüngritele suure misjonikäsu ning tõotuse olla alati nendega kuni aegade lõpuni.

---

[10] *Sancta Trinitas atque indivisa Unitas.*

[11] Või «tunnistagem» – ladina keeles *confitebimur.*

[12] Tsiteeritud 1997. aasta eestikeelse piibliväljaande järgi; originaalis on siin יְהוָה אֲדֹנֵינוּ – «JHWH, meie Issand».

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas Iiobi raamatu (Ii 37:21–27) sõnad Jumala mõistetamatust suurusest ja ligipääsmatusest, mille tõttu inimesed peavad Jumalat kartma ja austama, või Koguja tõdemus (Kg 8:16–17), et inimene ei suuda kunagi päriselt mõista isegi Jumala tegusid, Temast endast rääkimata – kuigi Koguja raamat viimast otsesõnu ei ütle.

Teise lugemisaasta Evangeeliumiks (Jh 15:1–10) on Jeesuse mõistukõne endast kui tõelisest viinapuust ja jüngritest kui selle okstest. Samamoodi, nagu apostel Paulus näitab Epistlis, et ühtsus on Jumala kingitus neile, kes on ristimises vee ja Vaimu läbi uuesti sündinud ja Kristuse ihusse liidetud, rõhutab Jeesus, et armastuse ja igavese elu vilja võivad kanda vaid need, kes jäävad Temasse: «Jääge minusse, ja mina jään teisse. Nii nagu oks ei suuda kanda vilja omaette, kui ta ei jää viinapuu külge, nõnda ka teie, kui te ei jää minu külge. Mina olen viinapuu, teie olete oksad. Kes jääb minusse ja mina temasse, see kannab palju vilja, sest minust lahus ei suuda te midagi teha.» (Jh 15:4j)

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Apostel Paulus kutsub oma lugejaid – Efesose kristlasi – üksmeelele, loetledes mitmeid voorusi, mis on selle eesmärgi saavutamiseks hädavajalikud. Ka eesmärk ise – kristlaste ühtsus – on hädavajalik, ja seda mitte ainult inimliku hüvena, vaid seetõttu, et ainult ühtsuses on võimalik saada ja jääda kristlaseks ning anda usutavat tunnistust Jeesusest Kristusest ja Temas teostunud lunastusest. Kristlaste ühtsus ei ole midagi muud ega saagi olla midagi muud kui üks olemine Kristuses Tema ihu liikmetena – see aga ei ole mitte meie enda tegu, vaid Jumala armuand Kristuses ja Pühas Vaimus.
2. Kristus on meie lootus, Kristus on meie rahu – nii Jumalaga kui isekeskis –, Kristus on see, kes on meid lunastanud, Jumalaga lepitanud ja lootusetuse pimedusest Jumala eluandvasse ligiolusse toonud. Ilma Temata oleksime sõna otseses mõttes surma lapsed, Temas aga oleme surnuist ellu äratatud ja Jumal on meid teinud valguse lasteks, kes armu läbi päästetuna on kutsutud käima oma jumaliku kutsumise väärilselt.
3. On ainult üks tõeline Jumal, on ainult üks Issand, kes on meid lunastanud ja päästnud – Jeesus Kristus –, ning on üks Vaim, kes meid pühas ristimises uuesti sünnitab. Jumal on ennast meile ilmutanud ühtsena Pühimas Kolmainsuses – see ülim usutõde kinnitab meid ühelt poolt ainsas tõelises, õndsakstegevas usus, teisalt aga on meile manitsuseks ja elavaks eeskujuks selle kohta, milline peab olema see ühtsus, millest meie peame tõttama kinni hoidma. Apostel Paulus tuleb meile siin appi sellesama vooruste loeteluga: ühtsuse leidmiseks ja tõelise üksmeele tagamiseks on hädavajalik nii alandlikkus kui tasadus, nii pikk meel kui võime üksteist taluda ja välja kannatada. Tõelist ühtsust ei saa olla ilma armastuseta ega valmisolekuta elada üksteisega rahus. Kristus on toonud meile kõige tähtsama rahu: rahu Jumalaga, kes on meie Isa, kes on meie üle, meie läbi ja meie sees. Temasse jäädes pärime igavese elu ja leiame tõelise ühtsuse nii Jumalaga kui isekeskis.